

Міжнародний день визволення в'язнів нацистських концтаборів — пам'ятна дата, що відзначається громадськими організаціями та окремими органами влади в Україні та колишніх республіках Радянського Союзу 11 квітня на честь події, яка мала місце 11 квітня 1945 року, коли в'язні концтабору у Бухенвальді почали інтернаціональне повстання проти гітлерівців.

Концентраційний табір — це місце, де за рішенням вищих органів влади або державної таємної поліції з політичних, воєнних, національних або релігійних мотивів примусово утримуються великі групи ув'язнених людей.

Після приходу 1933 року до влади в Німеччині **Адольф Гітлер проголосив програму «оздоровлення нації»**. Її суть полягала в знищенні політичних противників нацистів, «неповноцінних народів» (зокрема, євреїв і циган), «неповноцінних соціальних груп», окремих «фізично або психічно неповноцінних» людей. **Для виконання цієї програми спочатку в самій Німеччині, а потім і в окупованих країнах створювалися концентраційні табори. В Європі налічувалося близько 30 концтаборів. Найбільші з них — Дахау, Бухенвальд, Трєблінка, Майданек, Освенцім, Собібор.** На цих «фабриках смерті» було знищено мільйони людей з різних країн.

Бухенвальд — нацистський концтабір, який знаходився поблизу німецького міста Веймар. За весь період його існування (1939-1945) тут відбували ув'язнення близько 250 000 людей — переважно євреїв та політичних в'язнів, але також радянських військовополонених, циганів та гомосексуалістів. З них понад 55 000 було вбито та закатовано, у той час як десятки тисяч людей загинули від голоду та хвороб. Влітку 1943 року у Бухенвальді утворився інтернаціональний табірний комітет, який об'єднував секції антифашистів різних національностей і готував в'язнів до повстання.

В березні 1945 року німецьке командування й основна частина охорони втекли з табору перед загрозою бути схопленими американськими військами. Тоді, безпосередньо перед прибуттям американців, на території Бухенвальду (найбільшого концентраційного табору) спалахує збройне повстання, організоване силами самих ув'язнених. Коли в концтабір Бухенвальд увійшли американські війська, повсталі вже перебрали на себе контроль над табором смерті, над табором було піднято червоний прапор. 11 квітня — день входження американців на територію Бухенвальду — і був прийнятий як дата, коли відзначається «Міжнародний день визволення в'язнів нацистських концтаборів». Після переходу табору під юрисдикцію СРСР табір було долучено до системи концентраційних таборів НКВС, а 1948 повністю інтегровано в систему ГУЛАГ.

Здається, так давно це було. Але тільки не для тих, хто пройшов крізь жахіття фашистських катівень. Біографії цих людей - це справжні уроки мужності для молодого покоління.

Після Другої світової війни в Бухенвальді відкрито пам'ятник жертвам нацизму. А на **Нюрнберзькому процесі 1945-1946 років система гітлерівських концентраційних таборів засуджена як прояв антилюдяності.**

Список літератури

Безсмертя [Текст]: Книга Пам'яті України .1941-1945 / ред. О. Герасимов. – К.: Пошуково-видавниче агенство «Книга Пам'яті України», 2000. – 944 с.

Буній О. Помолились за всіх уб'єнних: [11 квітня – Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів] / Ольга Буній // Галичина. – 2009. – 14 квіт.– С.5.

Гавриленко С. Освенцим як попередження людству: [один з німецьких концтаборів (1940-1945)] / С. Гавриленко// Виховна робота в школі. – 2013. – №4. – С.41-46.

Друга світова війна в історичній пам'яті України [Текст]: за матеріалами Українського інституту національної пам'яті /упоряд. Л.Герасименко. – Київ-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 247 с.+ 22 с.:іл.

Підготувала Руслана Ониськів
провідний бібліограф